

Tomaš Rječka, Kamjenjej
předewzačel

„Čehodla angažuje so serbski předewzačel w słowjanskim wukraju?“

Waženi připoslucharjo,

chcu Wam skrótka rozprawjeć wo mojich nazhonjenjach w serbskej rěči a w hospodarstwje w poslednich dwaceći lětach.

Hač do 1990 džělach w zawodže z 1000 sobudžělačerjami, a to we Wulkej Dubrawje. W tutym zawodže serbska rěč hač na mjezsobny kontakt mjez wědomymi Serbami (Jan Rau a druzy, kiž su ze mnu serbsce rěčeli) žanu rólu njehraješe. Po mojim zesamostatnjenju 1990 přiběraše wažnosť serbsčiny w tym měrje, zo mějach přeco časćišo kontakt ze serbskimi kupcami. Z přistajenjom sobudžělačerjow kładzech na spočatku jara wulku wažnosť na serbskosć pola mje. Pola běchu 95% Serbja. Ale z tajkim rozrostom firmy - we wokomiku mamy 45-50 sobudžělačerjow, a w tutym zwisku chcu hišće prajić, zo smy wot 1990 hač do 2006 16 wučomnikow wukubłali a z toho su 70% Serbja - so za nas radijus nadawkodawarjow po cyłej Sakskej a zdžěla po cyłej Němskej powjetši. To woznamjenja za mnje, kruh sobudžělačerjow powjetšić, a to z regiona Drježdžany, Žitawa, horni kraj. Příklad toho je, kaž je so na spočatku hižo prajiło, zo ma so efektiwnosć zawoda zdžeržec a powjetšić, to rěka bliskosć k nadawkodawarjam stworić, zo nimaja ludžo wjace tajki daloki puć. Tohodla mam tute lěto přez 50% wot tych połsta ludži serbskeho pochada respektiwne serbskorěčnych. Z tym wostanje serbsčina w našim zawodže wažna komunikaciska rěč. Pola nas mamy 50% němskich sobudžělačerjow, wjetšina rozmołwow so w serbskej rěči wotměje. Jedyn aspekt je, zo ja tež połnje podpěram iniciatiwu našeho towarstwa rjemjeslnikow, zo so wučomniki, tež šef a druzy sobudžělačerjo ze serbskej terminologiju dale zaběraja a tutu wudospołnjeja. Sym połnje za to, zo so naše wučomniki na tym kursu wobdžěla. To je moje džělo tu we Łužicy.

Druhi aspekt mojeho skutkowanja je był založenje firmy na kromje Waršawy w Pólskej (wot Kamjeneje pola Radworja do Waršawy je to 568 km jedyn puć). Spočatki toho su cyle priwatneho razu, leža někak 30 lět wróco. W lětach Solidarnosće, někak wot 1980 do 1990 w změnje, su so tute kontakty jara redukowali dla zawrjenja hranicow. W lěće 1994/95 su so tute kontakty na hospodarske kontakty wuwili, to rěka, to njebě jenož za wopyty priwatneho razu, ale to bě: Što móžeš činić, što ma plan? Ale w tutym wobłuku je wobknježenje rěče, na příklad w tym padže pólsčiny, wuměnjenje. Sym pólsčinu nawuknył po 10-lětnj šuli w Radworju, a to awtodidaktisce z pomocu serbsčiny. Hdyž bych jenož němsku rěč wobknježil - hač by potom k tutym kontaktam dóšlo, to njewěm. To je stoprocentnje, zo je mi ta serbsčina pomhała. A to móžu kóždemu radzić, kiž ma ambicije, do wukraja styki nawjazać,

zo sej to za wuši zapisa, zo je wobkneženje řeče partnera, hač je to nětko pólska, česka abo druha řeč, najwažniši fundament dobreho a dołhodobneho zhromadneho džěła. To je trěbne při kupjenju ležownosće abo podpisanju wotnajenskich dokumentow, při přistajenju sobudžělačerjow, při kontaktach z kupcami atd. Za mnje je řeč za tajke wěcy tón kluč.

Rezumej mojich krótkich wuwjedženjow je, zo je serbska řeč za mnje priwatnje jara wažna, je tež moja mačerščina a ja ju wědomje doma wužiwam. A hospodarsce je wona wažny aspekt dla mojich kontaktow do susodnych kónčin. A hdyž ja z ludźimi, z mojimi nadawkodawarjami, so w Magdeburgu abo w Bonnje zetkam, hdyž praju, zo sym z Łužicy, maja woni zajim. A to sym tež hišće chcyl skrótku prajić: Najwjetše problemy mamy najskerje z tymi ludźimi, kiž su poprawom sami serbskeho pochada, kiž su serbsku řeč priwatnje zabyli abo njejsu nawukli. A to su poprawom ći ludžo, kiž maja najmjenje zrozumjenja. Je wšak znate, hdyž, prajmy jónu, wot daloka jedyn přińdže, tón so zajimuje za našu kulturu a našu řeč a móže tež jara kooperatiwnje w tym nastupanju jednać.

To su moje nazhonjenja cyle praktiskeho razu.

Džakuju so.